

Kopecká proti Slovensku, rozsudek ze dne 31. 5. 2005

Stěžovatel: Kopecká

Žalovaný stát: Slovensko

Číslo stížnosti: 69012/01

Datum: 31.05.2005

Článek Úmluvy: čl. 29

čl. 34

čl. 35

čl. 41

čl. 44

čl. 6

Rozhodovací formace: Senát

Soud: Evropský soud pro lidská práva

Hesla: kritéria přípustnosti, občanskoprávní řízení, přiměřený čas, spravedlivý proces, vyčerpání vnitrostátních prostředků nápravy

Významnost: 3

EVROPSKÝ SOUD PRO LIDSKÁ PRÁVA

ČTVRTÁ SEKCE

31. května 2005

VĚC KOPECKÁ

(Rozsudek ve věci Kopecká v. Slovensko)

Evropský soud pro lidská práva - Čtvrtá sekce (dále jen „Soud“), zasedající jako senát, který tvořili soudci Sir Nicolas Bratza, předseda, J. Casadevall, M. Pellonpää, R. Maruste, S. Pavlovschi, J. Borrego Borrego, J. Šikuta a dále M. O’Boyle, tajemník sekce, po projednání na neveřejném zasedání dne 10. května 2005, vynesl uvedeného data následující rozsudek:

POSTUP

1. Případ vznikl na základě stížnosti (č. 69012/01) proti Slovenské republice, předložené Soudu podle článku 34 Úmluvy o ochraně základních práv a svobod (dále jen „Úmluva“) slovenskou občankou paní Gabrielou Kopeckou (dále jen „stěžovatelka“) dne 21. února 2001.
2. Vláda Slovenské republiky (dále jen „Vláda“) byla zastoupena svým zástupcem panem P. Kresákem, kterého nahradila paní A. Poláčková.
3. Dne 5. října 2004 Soud rozhodl stížnost projednat. Při použití článku 29 § 3 Úmluvy Soud

rozhodl, že vynese rozsudek o přípustnosti a meritu stížnosti současně.

SKUTKOVÁ ZJIŠTĚNÍ

1. Okolnosti případu
2. Stěžovatelka se narodila v roce 1944 a žije v obci Pusté Ulaný.
3. V roce 1991 utrpěla stěžovatelka pracovní úraz, v jehož důsledku se stala invalidní.
4. Dne 8. ledna 1992 zažalovala stěžovatelka svého bývalého zaměstnavatele o náhradu škody u Okresního soudu v Galantě. Stěžovatelka rovněž předložila znalecký posudek.
5. Během roků 1992 a 1993 se u okresního soudu konalo 12 ústních jednání.
6. Dne 8. dubna 1994 okresní soud rozhodl vyžádat si druhý znalecký posudek. Žalovaný odporoval tomuto rozhodnutí a požádal, aby žalobkyně zaplatila odměnu znalci předem. Dne 31. srpna o této otázce rozhodl odvolací soud.
7. Dne 22. září 1994 okresní soud rozhodl vyžádat si znalecký posudek od jiného znalce. Ve dnech 1. prosince 1994 a 9. března 1995 soud urgoval znalce o předložení posudku.
8. Dne 11. července 1995 byl případ přidělen jinému soudci.
9. Mezi 28. listopadem 1995 a 12. říjnem 1999 vyzval okresní soud pětkrát znalce, aby předložil posudek nebo aby mu vrátil spis. Dopis ze dne 12. října 1999 byl vrácen soudu s poznámkou, že adresát zemřel. Později bylo zjištěno, že znalec zemřel v prosinci 1995.
10. Mezi 26. říjnem 1999 a 3. květnem 2000 se okresní soud neúspěšně pokoušel nalézt a získat spis, který byl znalci zaslán. Dne 16. června 2000 okresní soud požádal strany, aby mu předložily relevantní listiny, jelikož spis se u znalce ztratil. Soud svou žádost zopakoval 10. srpna 2000 a, pokud jde o stěžovatelku, také 7. září 2000.
11. Mezitím, dne 31. března 1999, bylo zahájeno konkurzní řízení proti žalované straně.
12. Dne 17. srpna 2000 správce konkurzní podstaty informoval okresní soud, že nedisponuje listinami, o něž soud požádal. Správce požádal okresní soud, aby z důvodu konkurzu žalované strany řízení přerušil.
13. Dne 20. září 2000 informovala stěžovatelka okresní soud, že již nemá žádné další listiny vztahující se k případu.
14. Dne 22. března 2001 okresní soud v Galantě přerušil řízení ohledně stěžovatelčina požadavku, než bude ukončeno konkurzní řízení proti žalované společnosti.
15. Ve dnech 8. září 2003 a 5. prosince 2003 okresní soud požádal Krajský soud v Bratislavě, aby mu zaslal své rozhodnutí ze dne 9. července 2003, podle něhož bylo konkurzní řízení přerušeno. Mezitím, dne 27. října 2003, byla žalovaná společnost vyškrtuta z obchodního rejstříku, čímž přestala existovat.
16. Dne 29. prosince 2003 obdržel Okresní soud v Galantě výše uvedené rozhodnutí Krajského soudu v Bratislavě ze dne 9. července 2003. Dne 19. ledna 2004 okresní soud přerušil řízení o stěžovatelčině žalobě z 8. ledna 1992 s odůvodněním, že žalovaná strana přestala existovat bez právního nástupce. Rozhodnutí nabylo právní moci 7. února 2004.
17. Relevantní vnitrostátní právo a praxe
18. Článek 48 odst. 2 Ústavy stanoví, inter alia, že každá osoba má právo na to, aby byl její případ projednán bez zbytečných průtahů.
19. Podle článku 130 odst. 3 Ústavy, v jejím znění platném do 31. června 2001, mohl Ústavní soud zahájit řízení na základě podnětu předloženého jednotlivcem nebo korporací uvádějícího, že jejich práva byla porušena.
20. Podle své judikatury k bývalému článku 130 odst. 3 Ústavy neměl Ústavní soud jurisdikci k vyvozování právních důsledků z porušení stěžovatelových práv podle článku 48 odst. 2 Ústavy. Nemohl ani přiznat náhradu škody dotčené osobě, ani uložit sankci státnímu orgánu odpovědnému za nalezené porušení. Podle názoru Ústavního soudu bylo tudíž na dotčeném orgánu, aby poskytl odškodnění osobě, jejíž práva byla porušena.
21. Počínaje 1. lednem 2002 byla Ústava změněna inter alia tak, že jednotlivci a právnické osoby si

mohou stěžovat na porušení jejich základních práv a svobod podle článku 127. Podle tohoto ustanovení je Ústavní soud oprávněn, v případě, že nalezne porušení článku 48 odst. 2 Ústavy, nařídít příslušnému orgánu, aby případ neprodleně projednal. Může rovněž poskytnout přiměřené finanční zadostiučinění osobě, jejíž ústavní právo bylo porušeno v důsledku nepřiměřené délky řízení (další podrobnosti viz např. Andrášik a ostatní v. Slovensko /dec./, č. 57984/00, č. 60237/00, č. 60242/00, č. 60679/00, č. 60680/00, č. 68563/01, č. 60226/00, 22. října 2002).

22. V praxi Ústavní soud posuzoval údajná porušení práva na projednání bez zbytečných průtahů, pouze byl-li podán opravný prostředek v době, kdy k údajnému porušení došlo nebo dosud trvalo (rozhodnutí I.ÚS 34/99 ze dne 20. května 1999 nebo III. ÚS 20/00 ze dne 12. dubna 2000). Ústavní soud se nezabýval stížnostmi na délku řízení, u něhož již bylo vydáno konečné rozhodnutí v okamžiku podání takových stížností.
23. V případě zaregistrovaném u Ústavního soudu pod číslem jednacím I. ÚS 122/03 si stěžovatel, inter alia, stěžoval na délku řízení o výkonu rozhodnutí ohledně částky, kterou mu dlužil bývalý zaměstnavatel. Řízení bylo přerušeno v roce 1999, jelikož proti žalovanému bylo zahájeno konkursní řízení. Ve svém rozhodnutí ze dne 18. června 2003 vyjádřil Ústavní soud názor, že pokud civilní řízení bylo přerušeno v souladu se zákonem, existuje legitimní právní překážka pro postup směřující k rozhodnutí o dané věci. S odvoláním na svou judikaturu Ústavní soud konstatoval, že nečinnost soudu v důsledku takovéto právní překážky nelze pokládat za neoprávněný průtah v řízení odporující článku 48 odst. 2 Ústavy. V rozsahu, v jakém si žalobce stěžoval na průtahy v řízení před rozhodnutím o přerušení řízení o výkonu rozhodnutí vydaném v roce 1999, byla jeho stížnost podána po uplynutí dvouměsíční lhůty stanovené v § 53 odst. 3 zákona o Ústavním soudu. Navíc v té době existovaly různé nástroje ochrany ústavních práv jednotlivců (stížnost podle článku 130 odst. 3 Ústavy) a žalobce tento opravný prostředek nepoužil, aniž by pro to uvedl jakýkoli relevantní důvod. Účelem stížnosti podle článku 127 Ústavy, zavedené s účinností od 1. ledna 2002, nebylo nahradit opravné prostředky, jež měli jednotlivci k dispozici do 31. prosince 2001. Ústavní soud proto žalobcovu stížnost zamítl. Potvrdil tak výše uvedené stanovisko vyjádřené v jeho rozhodnutí I. ÚS 162/03 vydané 17. září 2003.
24. V rozhodnutí IV. ÚS 205/03 ze dne 18. února 2004 Ústavní soud konstatoval, že nežádoucí průtahy v řízení mohou rovněž vyplývat z rozhodnutí obecného soudu přerušit řízení tam, kde takovéto rozhodnutí není odůvodněné zvláštními okolnostmi případu.

PŘÁVNÍ ZJIŠTĚNÍ

1. Údajné porušení článku 6 § 1 Úmluvy
2. Stěžovatelka si stěžovala, že délka řízení byla neslučitelná s požadavkem „přiměřené lhůty“, uvedeným v článku 6 § 1 Úmluvy, který stanoví:

„Každý má právo na to, aby jeho záležitost byla ... v přiměřené lhůtě projednána ... soudem, ... který rozhodne o jeho občanských právech nebo závazcích ...

27. Vláda tento argument nenapadla. Uvedla však, že stěžovatelka nevyčerpala vnitrostátní opravné prostředky, jelikož neusilovala o nápravu cestou stížnosti podle článku 127 Ústavy, účinného od 1. ledna 2002.
28. Období, které je třeba vzít v úvahu, započalo až 18. března 1992, kdy uznání práva na individuální stížnost bývalou Českou a Slovenskou Federativní republikou, jejíž je Slovensko jedním z následnických států, nabylo účinnosti. Dané období skončilo 19. ledna 2004. Trvalo tudíž 11 let, 10 měsíců a 1 den. Během tohoto období ležel případ nevyřešený u soudu první instance po 7 let (jedno procesní rozhodnutí bylo vydáno odvolacím soudem) a poté bylo řízení přerušeno na 4 roky a více než 9 měsíců kvůli konkursnímu řízení, jež bylo zahájeno proti žalované straně.

29. Přípustnost
30. Vláda tvrdila, že stěžovatel nevyčerpal všechny vnitrostátní opravné prostředky, jak vyžaduje článek 35 § 1 Úmluvy. Uvedla, hlavně s odkazem na rozhodnutí Ústavního soudu IV. ÚS 205/03 ze dne 18. února 2004, že si stěžovatelka mohla stěžovat podle článku 127 Ústavy na průtahy v obou řízeních ohledně její žaloby z roku 1992 a ohledně konkursního řízení proti žalované straně.
31. Stěžovatelka nesouhlasila.
32. Soud připomíná, že v případech týkajících se délky řízení je ochrana práva osoby poskytovaná Ústavním soudem Slovenské republiky slučitelná s ochranou poskytovanou na základě Úmluvy pouze tehdy, může-li rozhodnutí Ústavního soudu pokrýt všechna procesní stadia napadená stížností a tudíž, stejným způsobem jako rozhodnutí vynesena Soudem, může-li vzít v úvahu jejich celkovou délku (viz Baková v. Slovensko1a) /dec./ č. 60227/00, 15. března 2005).
33. Nebylo sporné a z předložených dokumentů nevyplývá, že rozhodnutí okresního soudu přerušit dané řízení do doby, než bude znám výsledek konkursního řízení proti žalované straně, bylo neoprávněné s ohledem na zvláštní okolnosti případu. Praxe Ústavního soudu (rozhodnutí I. ÚS 122/03 a I. ÚS 162/03 uvedená výše) ukazuje, že stěžovatelka si nemohla účinně stěžovat ani na základě článku 127 Ústavy (tak jak byl účinný od 1. ledna 2002), ani na základě některého jiného ustanovení slovenského práva na délku podstatné části řízení, zejména na období mezi podáním její žaloby v roce 1992 a rozhodnutím Okresního soudu v Galantě přerušit řízení vydaným 22. března 2001. Za těchto okolností nelze uznat námitku Vlády, že stěžovatelka nevyčerpala vnitrostátní opravné prostředky.
34. Soud dále poznamenává, že stížnost není zjevně nepodložená ve smyslu článku 35 § 3 Úmluvy. Soud dále poznamenává, že stížnost není nepřipustná ani ze žádných jiných důvodů. Proto musí být stížnost prohlášena za přípustnou.
35. Meritum věci
36. Soud připomíná, že přiměřenost délky řízení je třeba posuzovat ve světle okolností případu a s přihlédnutím k následujícím kritériím: složitost případu, chování stěžovatele a příslušných orgánů a o co se stěžovateli ve sporu jedná (viz, mimo jiné, Frydlander v. Francie/ GC/, č. 30979/96, § 43, ECHR 2000-VII).
37. Soud opakovaně nalézal porušení článku 6 § 1 Úmluvy v případech vyvolávajících problémy podobné tomu, jaký vyvstal v daném případě (viz výše citovaný případ Frydlander).
38. Po posouzení veškerého materiálu, který mu byl předložen, Soud nenalézá žádný faktický argument, který by jej mohl přesvědčit, aby v daném případě dospěl k odlišnému závěru. S přihlédnutím ke své judikatuře o daném předmětu a k tomu, o co se stěžovatelce jednalo, má Soud za to, že v daném případě byla délka řízení přemrštěná a nesplňovala požadavek „přiměřené lhůty“.

Proto došlo k porušení článku 6 § 1.

1. Aplikace článku 41 Úmluvy
2. Článek 41 Úmluvy stanoví:

„Jestliže Soud zjistí, že došlo k porušení Úmluvy nebo Protokolů k ní, a jestliže vnitrostátní právo dotčené Vysoké smluvní strany umožňuje pouze částečnou nápravu, přiznává Soud v případě potřeby poškozené straně spravedlivé zadostiučinění.“

1. Škoda
2. Stěžovatelka požadovala 200 000 EUR jako náhradu škody, kterou údajně utrpěla.
3. Vláda s tímto požadavkem nesouhlasila.
4. Soud se domnívá, že stěžovatelka nepochybně utrpěla morální újmu. Při rozhodování na základě ekvity přiznává jí Soud z tohoto titulu částku 6000 EUR.
5. Náklady a výdaje

6. Stěžovatelka neuplatnila žádný požadavek ohledně svých nákladů a výdajů.
7. Úroky z prodlení
8. Soud pokládá za vhodné, aby úroky z prodlení vycházely z marginální úrokové míry pro půjčky Evropské centrální banky, k níž by měly být připočteny tři procentní body.

Z TĚCHTO DŮVODŮ SOUD JEDNOMYSLNĚ

1. Prohlašuje stížnost za přípustnou;
2. Konstatuje, že byl porušen článek 6 § 1 Úmluvy;
3. Konstatuje,

(a) že žalovaný stát je povinen zaplatit stěžovatelce ve lhůtě tří měsíců ode dne, kdy se tento rozsudek stane konečným podle článku 44 § 2 Úmluvy, částku 6000 EURO (šest tisíc euro) jako náhradu nepeněžní škody, která budou převedena na měnu žalovaného státu kurzem platným ke dni urovnání, plus každou daň, která může být splatná;

(b) že po uplynutí výše uvedených tří měsíců až do vyrovnání budou splatné prosté úroky z výše uvedené částky ve výši rovnající se marginální úrokové míře pro půjčky Evropské centrální banky během doby prodlení plus tři procentní body;

4. Zamítá zbývající část požadavku stěžovatelky na spravedlivé zadostiučinění.

Vyhotoveno v anglickém jazyce a vyhlášeno písemně 31. května 2005 podle ustanovení 77 § 2 a 3 Jednacího řádu Soudu.

Michael O'BOYLE

tajemník sekce

Nicolas BRATZA

předseda

1a) Viz Výběr z rozhodnutí Evropského soudu pro lidská práva ve Strasbourgu - Přílohový sešit XXXIII-XXXIV/2003, Rozhodnutí ES o stížnosti č. 47227/99, str. 55.